

УДК 378.14

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК ФАКТОР ПОВУДОВИ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

*Аршава О. О., к. ф.-м. н., доцент
olena.arshava@karazin.ua*

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

У сучасному світі поняття цифрових технологій застосовується в багатьох сферах життєдіяльності суспільства. Освітнє середовище сучасного закладу вищої освіти одним із перших відчуло на себе цифрові трансформації: пандемійний період надав поштовх у напрямку розвитку елементів діджиталізації освітнього процесу. Наразі важко уявити хоча б один заклад освіти, в якому не було впроваджено цифрові системи розкладу занять, інформації щодо атестації здобувачів, корпоративну систему обміну інформації між структурними підрозділами, електронна бібліотека, репозитарій тощо.

Потрібно зауважити, що цифровізація освітнього середовища є інструментом, за допомогою якого відбувається вдосконалення традиційного формату освіти. Наведемо деякі форми організації освітнього процесу з застосуванням елементів електронного навчання.

✚ *Платформи для онлайн освіти*, які дозволяють забезпечити віддалений доступ до навчального матеріалу та іншим освітнім ресурсам (наприклад, Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams). Їх використання є зручним як при організації дистанційної форми здобуття знань, так і під час проведення занять в аудиторіях та мішаній формі. Вказані платформи дозволяють здійснити процес інтеграції цифрових ресурсів із традиційними методами викладання.

✚ *Мультимедіа* використовують для створення презентацій, електронних підручників та посібників, відео-лекцій, віртуальні лабораторні роботи. Присутність мультимедійних елементів додає освітньому процесу наочності, ілюстративності, привабливості, допомагає здобувачам сприймати та засвоювати інформацію динамічно та змістовно.

✚ *Інструментарій для сумісної роботи та отримання оберненого зв'язку між викладачем та здобувачами* надає можливість оперативно використовувати, редагувати документи, навчальний матеріал (наприклад, інтерактивні дошки Migo, онлайн-платформа графічного дизайну Canva).

 Засоби комунікацій між учасниками освітнього процесу є важливим компонентом організації цифрового простору (наприклад, програми для організації відеоконференцій Google Meet, Zoom, Skype, месенджери Telegram, Viber, Facebook Messenger).

Цифровий освітній простір, безперечно, має свої переваги, до яких можна віднести головні властивості:

зручність та доступність – усуває обмеження щодо часу та місця перебування викладачів та здобувачів освіти, сприяє розвитку інноваційних освітніх технологій, надає можливість користуватися широким спектром онлайн-ресурсів ;

гнучкість та мобільність навчання – сприяє впровадженню системи педагогічної підтримки руху здобувачів за індивідуальними освітніми траєкторіями, підвищує їх мотивацію та коректує освітній вектор.

У той же час, разом із впровадженням цифрового освітнього простору в закладах вищої освіти виникають деякі труднощі, які пов'язані з нестабільним інтернетом, підтримкою конфіденційності та кібербезпеки даних, відсутністю сучасного програмного забезпечення та комп'ютерного обладнання тощо.

Одною з головних проблем, що виникають на шляху побудови сучасного освітнього середовища, – набуття певного рівня інформаційно-цифрової компетентності науко-педагогічними працівниками. Такий аспект має ключове значення, бо його вплив на успішність та динамічність розвитку цифрового середовища в закладах освіти є, без перебільшення, визначним.

Під інформаційно-цифровою компетентністю (ІЦК) в широкому сенсі розуміють володіння навичками ефективного використання цифрових інструментів, здатність орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, отримувати інформацію відповідно до власних вимог та вимог сучасного освітнього процесу [1]. Більш детально компоненти ІЦК мають наступний зміст:

- ✓ використання цифрових інструментів для викладання навчальних дисциплін і проєктної діяльності, а також для самоосвіти;
- ✓ створення цифрового контенту для спілкування в форматах здобувач-здобувач, викладач-здобувач, викладач-викладач;
- ✓ інтегрування інформаційних технологій задля організації та підтримки освітнього процесу як в дистанційному та змішаному форматах, так і під час викладання в аудиторії;
- ✓ проєктування е-середовища з залученням нових тенденцій та

сучасних освітніх платформ;

✓ забезпечення конфіденційності та кібербезпеки власних даних і даних здобувачів, дотримання норм етики та права в питаннях, що пов'язані з використанням цифрових технологій;

✓ здатність до навчання впродовж всього професійного життя та адаптування до інноваційної діяльності.

Отже, формула інформаційно-цифрової компетентності педагога має простий й змістовний для розуміння та наочний для подання вигляд (рисунок 1):

Рисунок 1 – Формула інформаційно-цифрової компетентності педагога

Діджиталізація освітнього процесу сприяє підвищенню інтелекту викладача та значно спрощує розв'язання педагогічних кейсів. Цифрові технології можуть використовуватися в якості інформаційної системи, що задіяна під час виконання прикладних завдань, подаючи навчальний матеріал у наочному ілюстрованому форматі.

Потрібно окремо зазначити, що «цифрове життя» педагога дозволяє здійснювати всі види контролю та діагностики знань здобувачів вищої освіти, забезпечуючи при цьому індивідуальний підхід до освіти та формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів.

Література:

1. Концепція розвитку цифрових компетентностей від 03.03.21 №167-р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-p#Text>